

Bitter gekruid

Carry Slee, bekend schrijfster van kinderboeken, beschreef in romanvorm een deel van haar kinderjaren. Van kleuter tot begin pubertijd. Geen vrolijke tijd. 'Moederkruid' is haar eerste boek voor volwassenen. Chrysanthemum parthenium is een remedie tegen migraine, maar het smaakt heel bitter. Zo bitter als de jeugd van de zusjes Els en Carry.

Evenals het kinderboekje 'Anne', geschreven onder het pseudoniem Sofie Mileau draagt zij dit boek op aan haar zusje. Uit de beschrijvingen van situaties in dat kinderboekje viel al op te maken dat de schrijfster nauw betrokken geweest moet zijn bij het onderwerp: de verlatenheid van een kind dat opgroeit met een geesteszieke moeder en een egocentrische vader. Ouders die voor de kinderen emotioneel niet beschikbaar waren.

'Moederkruid' is een vlot geschreven boek. Slee verdoezelt niets in literair taalgebruik of originele zinsconstructies. Ze beschrijft geen emoties maar geeft haarscherp de situaties uit haar kinderjaren weer, bekeken vanuit het standpunt van het kind dat ze toen was. Geen psychologische hoogstandjes. Ze stelt geen diagnose. Als met een fileermes snijdt ze haar personages los uit de achtergrond van de tijd, de vijftiger jaren. Opa en oma, papa en mama, het zusje Elsje, een paar schoolvriendinnetjes, de buurt, de school, het leven thuis van alle dag. De ontluikende seksualiteit van de hoofdpersoon speelt een bescheiden rol en is fijnzinnig beschreven. De enige afwisseling in het leven van alle dag zijn een paar verhuizingen van de ene naar de andere buurt al naar gelang de financiële omstandigheden van het gezin. Geleidelijk wordt het gedrag van moeder bizar. Moeder begint zwaar op haar omgeving, vooral op haar dochters te leunen. Die kunnen geen kant meer op. Tot slot doet moeder een zelfmoordpoging. Ze legt zelf aan de kinderen uit wat er gebeurd is. Slee schrijft: 'Mama begon in geuren en kleuren te vertellen hoe het was gegaan. Ze haalde het verband er af: 'Kijk eens wat een jaap'. Ze liet ons zien in welke pols ze het eerst had gesneden en ze haalde het mes uit de la.'

Overleven

Als lezer stukt daar het voorstellingsvermogen. Welke moeder toont zoiets aan haar kinderen? Deze moeder was geestesziek en het waren de jaren vijftig waarin Carry opgroeide. Jaren waarin ouders in het algemeen nog niet zo hun oren op het tere kinderzieltje te luisteren legden. Kinderen overleven ook dit. Beschadigd of onbeschadigd is een vraag voor later in het leven. Deze kinderen hebben zich al opgroeiend aangepast. Het ene kind is wat angstiger uitgevallen dan het andere. Ze houden elkaar overeind.

Ontroert het verhaal? In een TV interview in 'het Elfde Uur' bij de EO hijgt Knevel met vochtige ogen over de tafel hangend: 'Ik zou bijna medelijden met u krijgen. Met zo'n verdrietige jeugd.' Slee deinst terug. Dat was teveel begrip en emotie voor haar persoonlijk. Daar kwam ze niet voor. Ze kwam om haar boek te promoten, niet om medelijden te oogsten.

Het verhaal ontroert. Niet door het taalgebruik maar door de herkenning van de situatie van de kinderen. Het wekt geen medegevoel met het leven en lijden van de patiënt, de moeder.

Het boek geeft zicht op het leven van kinderen van een moeder met een geestesstoornis. Voor hulpverleners en de omgeving van kinderen in zo'n situatie een goede aanvulling op de vakliteratuur.

Liesbeth Gerris